

REVITALITZAR LA TRADICIÓ TEATRAL

Lluís Masgrau

El fet que el Renaixement coincidís amb l'inici de la decadència catalana va marcar profundament el desenvolupament de la nostra cultura. En el camp del teatre va fer impossible l'elaboració d'una tradició moderna pròpia. A partir del s. XVI Catalunya queda al marge dels nous horitzons teatrals; haurem d'esperar fins a Guimerà per trobar el primer autor modern d'autèntica vàlua, fruit d'una tradició autòctona. Així, la base d'autors que formen la nostra tradició teatral queda limitada, pràcticament, al s. XX.

Ara bé, si repassem atentament la història del nostre teatre veurem que la impossibilitat de crear una tradició moderna pròpia va comportar, com a contrapartida, una circumstància del més gran interès: la supervivència del teatre medieval. Durant els segles XVI-XVII, i en el marc de les cultures de l'Europa occidental, el teatre medieval va conviure amb formes del teatre modern. Amb tot, és clar que les formes medievals, totalment al marge de l'evolució del teatre, varen anar caient en desús fins a desaparèixer aclaparades per les formes modernes que cada cultura, tard o d'hora, va crear. Catalunya també va mantenir el seu teatre medieval més enllà del s. XVI però amb la particularitat que aquest teatre, sense la competència d'un teatre modern propi, va gaudir d'una vitalitat insòlita. Així, a la fi del s. XIX, quan Catalunya va reeixir a crear una tradició moderna, les formes del teatre medieval ja havien quedat profundament arrelades: havien

esdevingut tradicions populars. Gràcies a això una part molt important de les formes antigues ha arribat fins als nostres dies. La cultura catalana ha estat de les poques (l'única?) que ha sabut conservar mínimament el seu teatre medieval. El fet pren una importància decisiva si considerem que el teatre català fou un del més rics i desenvolupats de l'època.

A vegades la conservació ha estat total; l'espectacle ens ha arribat intacte, sense màcula. Representacions com el *Misteri d'Elx*, la *Patum de Berga* o la *Dansa de la mort de Verges* constitueixen casos únics, d'un valor incalculable. Amb tot, la major part de les formes medievals ens ha arribat alterada per l'aportació d'èpoques posteriors, la qual cosa no és obstacle per què els pastorets, les passions, el cant de la Sibilla, les festes de moros i cristians, les falles, els balls de diables, els gegants, les àguiles, dracs, mulasses, víbries i tota mena d'entremesos que esmalten el nostre folklore formin un llegat importantíssim que cal valorar justament, ja que configura la nostra pròpia tradició teatral. En aquest sentit coincidim plenament amb Ricard Salvat quan diu: «El nostre teatre clàssic és el medieval i cada cop, gràcies a les aportacions que es van produint (...) es va demostrant cada vegada més»¹. És molt important, doncs, estudiar a fons el nostre teatre medieval per tal d'establir-ne la seva configuració i el seu abast. De fet, d'un temps ençà, ja hi ha una sèrie d'investigadors —nacionals i estrangers— que estan treba-

llant en aquest sentit, la qual cosa és d'agrair. A més d'això, però, hi ha una altra feina a fer tant o més urgent: reivindicar i divulgar la nostra tradició des de la pràctica teatral. Cal que ens adonem que el conjunt de les tradicions catalanes constitueix una autèntica pedrera teatral. Si volem, es tracta d'una teatralitat potencial, que espera la mà del creador per tal d'assolir tota la seva plenitud, però, tanmateix, la seva autenticitat i el seu valor són innegables. Per això és tan preocupant que els nostres creadors teatrals ignorin completament la nostra tradició. Sospito que és degut a què en desconeixen la seva existència i el seu valor. Personalment, penso que en un moment en què el panorama teatral està saturat de produccions mediocres, formes gastades, esquemes estereotipats, gags, historietes de fulletó, etc... la fidelitat a la pròpia tradició ofereix una via de treball interessant, original i molt saludable.

Finalment, voldria remarcar el fet que totes les cultures europees d'una certa importància, coincidint amb el seu moment de màxim floriment varen encunyar formes teatrals pròpies: la tragèdia grega, la *comedia dell'arte*, el drama elisabetà, l'auto sacramental, la tragèdia neoclàssica, el drama musical germànic... En aquest sentit, l'aportació de Catalunya a la dramàtica europea hauria de consistir en el teatre medieval que s'ha conservat. Aquesta aportació, però, ha d'anar precedida pel fet que algun dia veiem la nostra tradició revitalitzada a través de la pràctica teatral estrictament professional.

1. R. Salvat, pròleg a *Teatre religiós medieval als països catalans* de J. Francesc Massip. Edicions 62 (Barcelona 1984).